

ומפרקינן: דנין שדה אחוזה שהיא מקדשי
בדק הבית, מהקדש בית שאף הוא מקדשי כו-א
בדק הבית! ואין דנין קדשי בדק הבית
מכבשי עצרת שהם מקדשי מזבחה!

ומקשינן: ורבי שמעון נמי מדוע הוא לומד
שדה אחוזה ב"קודש קודש" מכבשי עצרת,
נילף שדה אחוזה ב"קודש קודש" ממקדיש
בית ותצא בדמים?

ומפרקינן: דנין שדה אחוזה שהוא דבר
שמתנה לכהנים, מדבר שמתנה לכהנים,
דהיינו כבשי עצרת! ואין דנין דבר שמתנה
לכהנים, מדבר שאינו מתנה לכהנים, דהיינו
מקדיש בית!

שנינו במשנה: רבי אליעזר אומר לא נכנסין
ולא נותנין.

מאי טעמא דרבי אליעזר? אמר רבא: כתוב
"ואם לא יגאל את השדה ואם מכר את
השדה לאיש אחר לא יגאל עוד. והיה השדה
בצאתו ביובל קודש וגו' לכהן תהיה
אחוזתו!" ורבי אליעזר מפרש את הפסוק
כך: אמר קרא, "ואם לא יגאל את השדה —
הבעלים, והיא ביד ההקדש — לא יגאל
עוד" אבל לא תצא לכהנים, ואם מכר הגזבר
את השדה לאיש אחר: והיה השדה בצאתו
ביובל וגו' לכהן", ואין "והיה השדה וגו'"
הולך על "ואם לא יגאל וגו'".

ומתמהינן: אמר אביי: וכי סכינא חריפא יש
בידינו, שתהיה מפסקא קראי? והרי אין
כתוב כך, אלא מה שכתוב "והיה השדה

כשיגיע היובל השלישי, וכן הלאה, ולעולם
אין הכהנים נכנסין לתוכה עד שיגאלנה
אחר.

גמרא:

מאי טעמא דרבי יהודה? גמר בגזירה שוה
כתוב "כי יקדיש את ביתו קודש", וכתוב
בשדה אחוזה "והיה השדה בצאתו ביבל
קודש וגו' לכהן תהיה אחוזתו" ודורשים
גזירה שוה ממקדיש בית: מה להלן במקדיש
בית אינה יוצאת לעולם מיד הקדש אלא
בדמים, כשיבואו לפדותה ככתוב "והעריכו
הכהן וגו'", ויציאת יובל לכהנים גם כן לא
שייך במקדיש בית], אף כאן בשדה אחוזה,
אינה יוצאת לעולם מיד הקדש אלא בדמים,
או שיגאלנה אחר ויתן דמיה, או שיתנו בה
הכהנים את דמיה.

ורבי שמעון, שסובר שיוצאת לכהנים בלא
דמים, טעמו: גמר בגזירה שוה מזה שכתוב
בכבשי עצרת "קודש יהיו לד' לכהן", [והם
בכלל כ"ד מתנות כהונה שנותנים לכהן],
וכתוב בשדה אחוזה [שאף היא מכ"ד מתנות
כהונה] "והיה השדה וגו' קודש וגו' לכהן
תהיה אחוזתו", ודורשים גזירה שוה שדה
אחוזה מכבשי עצרת: מה להלן בכבשי
עצרת הם ניתנים לכהנים בחנם, אף כאן
שדה אחוזה ניתנת להם בחנם.

ומקשינן: ורבי יהודה נמי, מדוע הוא לומד
גזירה שוה "קודש קודש" מהקדש בית,
נילף "קודש קודש" מכבשי עצרת, ותינתן
לכהנים בחנם?!

לכהנים, ואמנם הם יכולים לפדות אותה מהקדש כמו שאר אדם אבל היא תהיה אצלם כשדה

בצאתו ביובל וגו' המשך הוא למה שאומר הפסוק "ואם לא יגאל וגו' לא יגאל עוד. והיה השדה וגו'", ללמד: שאף אם לא נגאלה ולא נמכרה תצא לכהנים.

ויהיבין טעמא אחרינא: **אלא אמר אביי: טעמא דרבי אליעזר** שסובר שמן ההקדש אינה יוצאת לכהנים, **כדתניא:** כתוב "ואם לא יגאל את השדה [הבעלים] וגו' לא יגאל עוד", ולמדנו: שמשגגיע יובל, שוב אין הבעלים יכולים לגאול שתחזור להיות בידם שדה אחוזה, שלא תצא מידם לכהנים. יכול שנאמר, **שלא תהא נגאלת** על ידם, אפילו **שתהא לפניו** של הבעלים **כשדה מקנה** הנקנית מן ההקדש, שיוצאת מן הקונה לכהנים ביובל?! כלומר: שאין גואלה לגמרי, **תלמוד לומר:** "לא יגאל עוד", והיה לו לומר "לא יגאל" בלבד, ללמד: **לכמות שהיתה אחוזה אינה נגאלת** שהרי כתוב "ולא יגאל". **אבל נגאלת** לבעלים **שתהא**

לפניו כשדה מקנה, ותצא ממנו ביובל לכהנים.

ומפרשינן לברייתא: **אימת**, באיזה זמן באנו לרבות גאולת בעלים להיות לפניהם כשדה מקנה? **אילימא ביובל ראשון** וקודם שבאה שנת היובל, זה אי אפשר, **ואמאי** יש צד לומר **שאינה נגאלת**, והרי אפילו שדה אחוזה⁽³⁵⁾ **נמי היא** בגאולת הבעלים – קודם שנת היובל הראשונה? **אלא פשיטא**, שבאנו לרבות גאולת בעלים **ביובל שני** [קודם שבאה שנת היובל השני! שאז אינה נגאלת להיות להם שדה אחוזה, כיון שכתוב "ולא יגאל", בזה מרבה הכתוב, שמכל מקום נגאלת, להיות לבעלים שדה מקנה.

עוד מפרשינן: **ולמאן**, כלומר: מי הוא התנא בברייתא שדורש "עוד" כך? **אילימא לרבי יהודה ורבי שמעון**, הם שדרשו שביובל שני תיגאל? זה אי אפשר, שהרי לדעתם כבר

מקנה ולא כשדה אחוזה ותצא מהם ביובל.

35. הקשו **התוספות**, מדוע לא מפרשת הגמרא שמדובר כשפדאה אחר מההקדש והבעלים גאל ממנו ולכן אינה נהיית להם שדה אחוזה? ותירצו **התוספות**, שהרי אי אפשר לגאול ממנו בעל כרחו ובהכרח לפרש שמדובר כשהשדה אצל הגזבר.

וכתב הגרי"ז, שדברי **התוספות** תלויים זה בזה, כי מאחר ונקטו **התוספות** בקושיה כדעת רש"י לעיל שאם גאלה אחר וגאלה ממנו הרי היא שדה מקנה ויוצאת לכהנים ביובל, לכן גם תירצו **התוספות** שאי אפשר לפדות ממנו בעל כרחו והיינו משום שפדיון בעל כרחו זה זכות

רק למי שאצלו היא שדה אחוזה, ואילו כאן שאינה חוזרת להיות להם שדה אחוזה אין להם זכות לפדות בעל כרחו.

אך לדעת **הרמב"ם** שסובר שגאלה אחר וגאלה ממנו היא חוזרת להיות שדה אחוזה ואינה יוצאת לכהנים, הוא הדין שיוכלו הבעלים לפדות אותה מהגואל בעל כרחו כיון שהיא אצלם שדה אחוזה.

אך לעיל [הערה 22] הבאנו את **המנחת חינוך** שאפילו כשתהיה אצל הפודה שדה אחוזה אינו יכול לפדות בעל כרחו של הגואל הראשון, כיון שהיה הקדש באמצע אין דין גאולה בעל כרחו.

אלא הכא במאי עסקינן: בשדה שיצאה לכהנים ביובל, ומשגגיעה ליד כהן הרי היא לו "שדה אחוזה", שנאמר: "לכהן תהיה אחוזתו", והקדישה כהן אחר היובל, ואתו בעלים הראשונים למופרקה כשאר אדם, פלקא דעתך אמינא אם לא רבוי "עוד", שלא תפרוק כלל, ואפילו שתהא לפניו כשדה מקנה, שכיון שלא גאלה בהקדש ראשון שלו לא יפדנה כלל! תלמוד לומר: "לא יגאל עוד" ביובל שני, ללמד: לכמות שהיתה שדה אחוזה — שאין יוצאת לכהנים מבעליה — אינה נגאלת, אבל נגאלת אפילו לבעלים הראשונים שתהא לפניו כשדה מקנה ותצא לכהנים.

ומסייעינן הך פירושא: והתניא: כתוב, בפרשת שדה מקנה שנקנית מבעל האחוזה, והקדישה הקונה וגאלה אחר מיד ההקדש "בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו", יכול כוונת הכתוב שיחזור לגזבר שלקחו ממנו בפדיון שנתן להקדש? תלמוד לומר: "לאשר לו אחוזת הארץ" הוא בעל האחוזה שמכרו למקדיש.

יאמר הכתוב "לאשר לו אחוזת הארץ" ודי בכך, מה תלמוד לומר לאשר קנהו מאתו? ללמד: שדה אחוזה שיצאת לכהנים ביובל, ומכרה כהן שקיבלה מן ההקדש, והקדישה

ביובל ראשון לכהנים⁽³⁶⁾ נפקא! (37) [ולפרש, שמדברת הבריייתא גם לפי רבי שמעון ורבי יהודה, והכוונה על גאולה מהכהנים, זה אי אפשר, שאין לשון "גאולה" שייך מכהנים, אלא לשון "קיחה" — תוס' הרא"ש בשיטמ"ק]?! אלא לאו: רבי אליעזר הוא שדורש כך, שלדעתו ביובל שני עדיין ביד הקדש היא.

והשתא מבארין טעמא: שמע מינה שעיקר טעמא דרבי אליעזר שסובר שאינה יוצאת לכהנים אם לא נגאלה, מהכא הוא נלמד, שיתרה התורה תיבת "עוד", שהרי אי אפשר לפרשה אלא כשיטת רבי אליעזר, שביובל שני עדיין ביד הקדש היא, ולא יצאה לכהנים.

ודחינן הך טעמא: ותסברא, שכך הוא פירוש הבריייתא כמו שפירשנו?! והרי אם כן רבי יהודה ורבי שמעון הסוברים שיוצאת מההקדש ביובל ראשון לכהנים, ואינם יכולים לפרש את יתור ה"עוד" כמו שפירשנו, האי "עוד" מאי דרשי ביה?! ובעל כרחנו צריך לפרש את כוונת הבריייתא באופן שיתפרש גם לפי רבי יהודה ורבי שמעון, וממילא אין מקור לשיטת רבי אליעזר.

והשתא מפרשינן פירוש אחרינא בבריייתא:

37. העולת שלמה מסתפק כשהכהנים לא רוצים לפדות אותה מהקדש אם אפשר לתת לאחרים לפדות.

והוכיח שלא נותנים לאחרים לפדות מהגמרא כאן שמקשה לרבי יהודה הרי לכהנים נפקא, והלא אפשר לומר שלא רצו הכהנים לפדות, ומזה שלא תירצה הגמרא כך מוכח שלאחרים לא נותנים לפדות וזו זכות של הכהנים.

36. הקשה הרא"ש שהרי אפשר לומר שמדובר ביובל שני ויצאה לכהנים וקנה אותה המקדיש מהכהנים? ותירץ הרא"ש שלשון גאולה שייך רק ממקום שאינה מוחלטת לו. אך אם מדובר כשכבר יצאה השדה לכהנים הרי היא מוחלטת להם והיה צריך לומר לשון נקחת ולא לשון גאולה.

אחווה אינה חוזרת ביובל, ומשום כך אינה חוזרת לבעלים הראשונים להיות להם אחווה. **אבל הכא** בדרשה "לאשר קנהו מאתו", שמדובר בשדה "שמכרה" כהן, דקא הדרה, כלומר: שיש בה דין חזרה ביובל לבעל האחוזה [כשאר שדה מקנה שהקדישה], ואם כן היינו אומרים שכיון שחוזרת ביובל **תיהדר למרא קמא** שהוא בעל האחוזה הראשון, לכן: **כתב רחמנא "לאשר קנהו"** שאע"פ שחוזרת — אינה חוזרת לבעלים הראשונים, אלא לכהן שהוא בעל האחוזה עכשיו.

ואי כתב רחמנא רק "**לאשר קנהו**" שמדובר בחזרה "ביובל", היינו אומרים שדוקא כאן אינה חוזרת לבעל האחוזה הראשון, כיון **דלא קא יהבי בעלים דמי** השדה להקדש, ואנו דנים שתחזור לו בחנם כשאר יציאת יובל, ומשום כך אינה חוזרת לבעל האחוזה הראשון, אלא לכהן בעל האחוזה. **אבל הכא** בפסוק "לא יגאל" שמדובר בחזרה להיות שדה אחווה על ידי גאולה, דקא **יהבי** הבעלים הראשונים **דמי** השדה להקדש, ואם כן **תיקום בידיהו** של בעלים הראשונים, ותהיה להם שדה אחווה שאינה יוצאת ביובל, לכן: **כתב רחמנא "לא יגאל"**, שאף על ידי נתינת דמים אינה חוזרת לבעלים הראשונים.

תו מפרשינן: **ואי כתב רחמנא "לא יגאל"** לבד, **ולא כתב לא יגאל "עוד"**, הוה **אמינא לא תיפרוק כלל** — השדה שיצתה לכהנים מההקדש, והקדישה כהן — על ידי הבעלים. ואפילו להיות להם שדה מקנה כשאר פודים, לכן: **כתב רחמנא "עוד"**, ללמד: **לכמות שהיתה שדה אחווה לבעלים**

לוקח והיא אצלו שדה מקנה, **וגאלה אחר** מיד הקדש, ובכל הקדש שדה מקנה, משהגיע יובל חוזרת לבעל האחוזה, ואם כן יכול תחזור לבעלים הראשונים הוא הישראל שהיתה לו מתחילה שדה אחווה?! **תלמוד לומר:** ישוב השדה **לאשר "קנהו" מאתו**, ואי אפשר לפרש שתחזור לישראל בעל האחוזה הראשון שהקדישה, שהרי לא נקנית כלל מאתו אלא הקדישה, אלא לכהן חוזרת שממנו קנאה המקדיש השני, שהיא לו "עכשיו" אחווה.

הרי למדנו, שכיון שלא גאלו הבעלים הראשונים ביובל ראשון ויצאה השדה לכהן — ומכרה, שוב אינה חוזרת להם להיות שדה אחווה על ידי חזרת יובל, וראיה למה שהתפרש בכרייתא הראשונה, שמשיצאה השדה לכהן — והקדישה, שוב אינה חוזרת להיות להם שדה אחווה על ידי גאולה, מהפסוק "לא יגאל".

ומפרשינן: **ואיצטריך גם למיכתב "לאשר קנהו"**, שלא תחזור שדה אחווה שיצתה לכהנים ביובל לבעלים הראשונים שהיתה שדה זו להם שדה אחווה, **ואיצטריך למיכתב "לא יגאל"** — השדה שיצתה לכהנים — לבעלים הראשונים על ידי גאולה להיות להם שדה אחווה.

וטעמא: **דאי כתב רחמנא "לא יגאל"** שמדובר בשדה "שהקדישה" הכהן, היינו אומרים, שדוקא בזה אינה חוזרת לבעלים הראשונים להיות להם שדה אחווה, כיון **דלא קא הדרא כלל**, כלומר: שכבר פקע ממנה דין חזרה לכהן שהוא בעל האחוזה להיות אצלו שדה אחווה, שהרי הקדש שדה

ופשטינגן: **תא שמע**, כתוב "ואם לא יגאל את השדה [הבעלים] וגו' **לא יגאל עוד**", ולמדנו: שמשגיג יוכל שוב אין הבעלים יכולים לגאול שתחזור להיות בידם שדה אחוזה, שלא תצא מידם לכהנים. יכול שנאמר, **שלא תהא נגאלת** על ידם אפילו **שתהא לפניו של הבעלים כשדה מקנה הנקנית מן ההקדש**, שיוצאת מן הקונה לכהנים ביובל! כלומר: שאינו גואלה לגמרי, **תלמוד לומר: "לא יגאל עוד"**, והיה לו לומר "לא יגאל" בלבד, ללמד: **לכמות שהיתה אחוזה אינה נגאלת** שהרי כתוב "לא יגאל". **אבל נגאלת לבעלים שתהא לפניו כשדה מקנה**, ותצא ממנו ביובל לכהנים.

ומפרשינן לברייתא: **אימת**, באיזה זמן באנו לרבות גאולת בעלים להיות לפניהם כשדה מקנה? **אילימא ביובל ראשון** וקודם שבאה שנת היובל, זה אי אפשר, **ואמאי היינו אומרים שאינה נגאלת**, והרי אפילו שדה **אחוזה נמי הויא בגאולת הבעלים** — קודם שנת היובל הראשונה? **אלא פשיטא**, שבאנו לרבות גאולת בעלים **ביובל שני** [קודם שבאה שנת היובל השני] שאז אינה נגאלת להיות להם שדה אחוזה, שהרי כתוב "לא יגאל", ובזה הוא שמרבה הכתוב שמכל מקום נגאלת, להיות לבעלים שדה מקנה.

עוד מפרשינן: **ולמאן**, כלומר: מי הוא התנא בברייתא שדורש "עוד" כך? **אי לרבי יהודה ורבי שמעון**, הם שדרשו שביובל שני תיגאל? זה אי אפשר! שהרי לדעתם כבר ביובל ראשון **לכהנים נפקא! אלא לאו: רבי אליעזר** הוא שדורש כן, שלדעתו ביובל שני עדיין ביד הקדש היא.

והשתא פשטינגן האיבעיא: **ושמע מינה**

הראשונים **אינה נגאלת, אבל נגאלת שתהא לפניו של בעלים הראשונים כשדה מקנה**.

והשתא הדרינגן ומקשינן: שמאחר שנדחה הפירוש בברייתא הראשונה ב"לא יגאל", ואין מקור לדברי רבי אליעזר שאין שדה יוצאת מן ההקדש לכהנים אם לא נגאלה על ידי אחר, אם כן: **מאי הוי עלה בטעמו של רבי אליעזר, ומנין למד כן?**

ומפרקינן: **אמר רבא: אמר קרא "והיה השדה בצאתו ביובל קודש וגו' לכהן וגו'", וממה שאמר "בצאתו ביובל", משמע שכבר ידענו שתצא ביובל מפרשת מוכר שדה אחוזה, אלא שלימדנו תורה שכשתצא — לכהנים תצא, ובעל כרחך מדבר הפסוק **בצאתו ביובל מיד אחר** שקנאה מן ההקדש, שבזה ידענו שתצא ביובל, כיון שהוא בכלל קנין שדה אחוזה שחוזר ביובל. ואם כן אין בכלל הפרשה, שדה שהיא עדיין ביד הקדש, שנוכל ללמוד שתצא ביובל לכהנים, שהרי על שדה זו שהוקדשה ולא נמכרה, עדיין לא שמענו שיוצאת ביובל, והפסוק הלא משמע שכבר שמענו כן.**

כ-ב **איבעיא להו: לדעת רבי אליעזר שאף אחר היובל הראשון נשאר השדה ביד הקדש, כיצד דין גאולת בעלים ביובל שני?**

והכי מיבעי לן: **כאחר** שגואל מיד הקדש **דמו** שאין נעשית לו שדה אחוזה ויוצאת לכהנים ביובל. **או לא** כאחר הוא אלא כבעלים ביובל ראשון, שכשם שביובל ראשון נגאלת לבעלים והיא להם כשדה אחוזה ואינה יוצאת לכהנים, כך ביובל שני גואלים וחוזרת להם.